

2. Бородіна Г.І. Комунікативно-орієнтоване навчання іноземної мови у немовному вузі. / Іноземні мови. – 2005. – № 2. с. 28-31.
3. Воротняк Л.І. Моделювання ситуацій міжкультурної комунікації в процесі навчання іноземної мови магістрів у вищих педагогічних навчальних закладах. / Вісник національної академії Державної прикордонної служби України. Серія педагогічні науки. – Харків, №3, 2010.
4. Жовнірук З., Ісаєва Г., Микитенко Н. Навчальна програма рівневого вивчення англійської та німецької мов для студентів природничих факультетів університету. – Львів, видавничий центр ЛНУ імені Івана Франка. 2010. – 46 с.
5. Загальноєвропейські рекомендації мовної освіти: вивчення, викладання, оцінювання. – К. : Ленвіт, 2003. – 213 с.
6. Костенко В.Г., Знаменська І.В., Сологор І.М. Дискурсивна основа навчання іноземних мов та її роль у формуванні комунікативної компетенції.
7. Тер-Миносова С.Г. Язык и межкультурная коммуникация. – М., 2000. – 624 с.
8. Isayeva H. Improve Your English. – Lviv: ПАІС, 2010. – 212 p.
9. Longman Dictionary of English Language and Culture. – Pearson Education Limited, 2006. – 1620 p.

УДК 811.112

Романенко О.Н.
(Київ, Україна)

ПЕРЕКЛАД – ОСНОВА ФАХОВОЇ КОМУНІКАЦІЇ ПРИ ВИВЧЕННІ ІНОЗЕМНОЇ МОВИ В НЕМОВНИХ ВНЗ

В даній статті йде мова про вироблення навиків перекладу. Знання розвитку іноземної мови в різні періоди (як змінювались значення слів, граматична будова речення, утворюючи в сучасній німецькій мові інтерференцію, дає можливість вибору варіантів перекладу); при фаховому перекладі слід знати не тільки професійну термінологію, але й враховувати соціально-культурний аспект.

Ключові слова: *навчальний та професійний переклад, вироблення вмінь перекладу, комунікативна компетенція, явище інтерференції, порівняння стійких конструкцій-кліше, соціально-культурний аспект.*

В даній статті йде мова про вироблення навиків перекладу. Знання розвитку іноземної мови в різні періоди (як змінювались значення слів, граматична будова речення, утворюючи в сучасній німецькій мові інтерференцію, дає можливість вибору варіантів перекладу); при фаховому перекладі слід знати не тільки професійну термінологію, але й враховувати соціально-культурний аспект.

Ключевые слова: учебный и профессиональный перевод, выработка умений перевода, коммуникативная компетенция, явление интерференции, сравнение стойких конструктивных клише, социально-культурный аспект.

This article refers to the development of translation skills. Knowledge of foreign languages in different periods (while the change of the words' meaning, grammatical structure of sentences forming in modern German interference) makes it possible to choose options of translation. While making professional translation we should know not only professional terminology, but also we should take into account the socio-cultural aspect.

Key words: educational and professional translation, translation developing skills, communicative competence, the phenomenon of interference, comparison-resistant structures cliché, socio-cultural aspect.

Приєднання України до Болонського освітнього процесу характеризується розвитком міжнародних зв'язків зі світовою спільнотою в галузях економіки, маркетингу, культури, науки і техніки. Це вимагає підготовки фахівців, які вільно володіють навичками та вміннями професійного іншомовного спілкування в усіх сферах діяльності.

Комунікативний підхід до викладання іноземних мов у технічних вищих школах набуває великого значення. Яким би аспектом мови чи мовлення ми не займались, на перше місце ставиться комунікативна компетенція фахівця.

Крім основних мовних вмінь, таких як аудіювання, читання, говоріння, письмо, на наших заняттях відводиться велике місце виробленню вмінь перекладу. Для вироблення навичок перекладу нами вибираються звичайно тексти з фаху, де враховуються фактори, що впливають на соціально-культурний аспект [1:58].

З точки зору комунікативно-орієнтованої методики навчати слід на матеріалі висловлювань типових для реальної професійної діяльності. При цьому виробляються навички як письмового так і усного перекладу.

Наприклад, стосовно професійно-маркетингових текстів слід відмітити наступні моменти: звичайний переклад, яким би грамотним він не був, не зможе повністю відповідати всім маркетинговим завданням, якщо не приділити їм особливої уваги. При підготовці маркетингових матеріалів іноземною мовою важливо донести ідею оригінального тексту і зберегти мету маркетингової комунікації. [2:38]. Тому перед перекладачем ставляться завдання не тільки граматичної передачі тексту з лінгвістичної точки зору, але й адаптації цього тексту до культурних і соціальних особливостей ринку. Це мається на увазі використання тієї мови, на якій говорить потенційний клієнт. Тут на перше місце виходить характеристика брэнда, який дає маркетингові тексти. Зазвичай маркетингові тексти класичних брэндів не мають емоційного забарвлення і виконують виключно інформаційну функцію. Але якщо продавець направлений на молодіжні слої покупців, то допускається емоційний вплив на аудиторію, який передається в перекладі.

Отже переклад фахової (маркетингової) документації – креативний процес. Потрібно не просто передавати зміст тексту, але й зробити його легко сприйнятливим для читачів.

Переклад на заняттях іноземною мовою (наприклад іноземна мова ділового спілкування) використовується по-різному, в залежності від рівня володіння іноземною

мовою, починаючи з елементизації окремих слів, словосполучень, порівняння стійких конструкцій, кліше в німецькій та українській мовах, необхідний для перекладу ділових документів.

Наприклад: *die Liefertermine – терміни доставки.*

1. *Die Ausrüstung ist nach folgenden Lieferzeiten laut Anlage № ... zu liefern – Обладнання слід доставити в слідуючі терміни згідно додатку № ...*

2. *Die Qualität der Ware muss durch Zertifikate bestätigt werden – Якість товару повинна підтверджуватися сертифікатами.*

3. *Die Preise bleiben fest für die ganze Gültigkeitsdauer des Vertrages – Ціни залишаються незмінними на весь період договору.*

Ми використовуємо також професійно-орієнтовані тексти різних жанрів, закінчуємо роботою над складними текстами з області фахового напрямку, присвячені певній тематиці.

При навчанні перекладу слід звернути увагу на вироблення слідуючих вмінь: передача за допомогою перекладу змісту оригінала, анутовання, реферування тексту, знання термінології і фразеології даної галузі (бізнесу, економіки, електроніки). Студенти повинні правильно володіти лексичними, граматичними, орфографічними видами мови, використовувати певний функціональний стиль, необхідний для даного виду тексту.

Розрізняють два види перекладу: навчальний та професійний.

Навчальний переклад вживається з метою розуміння іншомовного тексту і дає можливість засвоїти основи іноземної мови, прийоми, методи і техніку перекладу, поглиблюючи свої знання з мови з врахуванням обраної спеціальності.

Професійний переклад є особлива мовна діяльність, направлена на відтворення оригіналу за допомогою іншої мови. Ця діяльність вимагає спеціальної підготовки, навиків і вмінь. [3:16]. Таким чином, навчальний переклад є необхідним етапом для професійного перекладача.

Засвоюючи базу іноземної мови і техніку перекладу, студенти одержують нові знання і вміння. В навчальному перекладі, на наш погляд, слід приділити увагу явищу інтерференції.

За Алімовим В.В. [4:116] в теорії перекладу слід враховувати всі види інтерференції при перекладі, як бажані, так і недоцільні. Наприклад, інтерференція в українській та німецькій мовах є засобом збагачення науково-технічної термінології.

Мова німецької технічної літератури значно відрізняється від літературної німецької мови.

Наприклад є різниця перекладу термінів у розмовній мові та перекладу цих термінів в електроніці:

- a) *der Baustein* – 1) *будівельний камінь* (у розмовній мові)
2) *функціональний вузол* (в електроніці)
- b) *der Trichter* – 1) *лійка* (у розмовній мові)
2) *антена, яка має форму лійки* (в електроніці).

Треба також звернути увагу студентів на інтерференцію у звичайній електроніці та в мікроелектроніці.

Щодо перекладу терміна *der Kern* – в звичайній електроніці, там де йдеться про будову атома, слово *der Kern* – має значення «ядро». А в мікроелектроніці перекладається «кристалик».

Наприклад:

a) *Jedes Atom hat den Kern und die Elektronenhülle* – Атом має ядро і електронну оболонку.

b) *der salzkerngroße Subminiaturtransistor*. У німецькій мові *salzkerngroß* – прикметник. В українській мові це іменник з прикметником. Переклад терміна: «субмініатюрний транзистор величиною з кристалик солі».

Термін «схема» перекладається:

- 1) *die Schema – die Schemata* – у звичайній електроніці;
- 2) *die Schaltung – die Schaltungen* – у мікроелектроніці.

У галузевих мовах є тенденція до скорочення довгих термінів, наприклад:

a) *die Elektronendatenverarbeitungsanlage – die EDVA* – переклад *EOM*.

Перекладач повинен знати, що будь-яка мова не є сталою. Вона завжди перебуває у динамічному розвитку. Цей розвиток залежить від динаміки розвитку народу, його економіки, культури і політики.

У лексичному плані змінювались не тільки літери, звуки, але й значення слів. Одні слова змінювали своє значення, другі зникали, з'являлись інші. Наприклад: на нашу думку, при поясненні граматичної конструкції „**man+дієслово**“ слід звернути увагу студентів на історичний розвиток цього явища.

У стародавні часи існувало слово man. Воно мало п'ять значень: *людина, мужчина, чоловік, жива істота, хтось*. У середньовіччі перші три значення перетворилися на слово ther Man; у новонаверхньонімецький період – der Man. Іменники стали писатися з великої літери. А в сучасній німецькій мові маємо слово „der Mann“. Значення «жива істота» зникло, лишилось значення *хтось* «man». Так ми пишемо це слово в сучасній німецькій мові. Але в новонаверхньонімецький період (*Neuhochdeutsch*) значення «хтось» воно втратило.

Ми перекладаємо конструкції „**man+дієслово**“ як неозначено-особовий займенник у множині (при тому, що дієслово після man (хтось) стоїть завжди у 3-й особі однини). Це велика розбіжність мов.

Наприклад:

1. *Dort spricht man* – Там розмовляють; man є граматичним підметом, який лишився нам від періоду середньовіччя (*Mittelhochdeutsch*).

2. *Man unterscheidet verschiedene Zahlungsbedingungen: die Bezahlung auf dem Inkassowege (dabei gehen die Inkassospesen zu Lasten des Verkäufers), durch ein Akkreditiv und natürlich in bar.* – Розрізняють різні види умов оплати: оплату інкасо, при цьому витрати по інкасо має нести продавець, плату акредитивом та, звичайно, готівкою.

Слід також не забувати про переклад конструкцій „**man+модальне дієслово**“: *man muss* – треба, потрібно; *man kann* – можна.

Приклад до зміни значення слів у німецькій мові – середньонаверхньонімецьке прислів'я:

Eines Mannes Rede

Ist keines Mannes Rede

Man soll si billig hören Beede.

- Думка однієї людини нічого не варта.

Слід обов'язково (*billig*) послухати обидві сторони (*Beede*).

Слово «*billig*» в *Mittelhochdeutsch* мало значення «обов'язково». У середній німецькій мові воно змінило значення на «дешево». А щодо слова «обов'язково» – виникли зовсім нові слова – „*unbedingt*“ та „*obligatorisch*“.

У *Mittelhochdeutsch* (MHD) слово *Beede*, у *Neuhochdeutsch* (NHD) – *beide* – обидві.

Отже для перекладача важливо знати про який період розвитку мови йдеться у тексті, щоб таким чином визначити значення того чи іншого слова.

Знання особливостей розвитку німецької мови в різні періоди, знання походження слів, як вони змінювалися, чому вони мають у сучасній німецькій мові такий, або інший фонетичний та граматичний вигляд, чому виникла така інтерференція в будові слів, речень, виразів – дає перекладачам можливість правильного вибору варіантів перекладу як літературних, так і науково-технічних текстів.

Ми не охоплюємо всі методи перекладу, а показуємо деякі засоби по виробленню навиків перекладу.

Набуті студентами знання перекладу мають бути використані для практичного користування іноземною мовою: працювати з відповідною літературою з фаху, брати участь у бесідах на міжнародних конференціях, писати статті іноземною мовою.

ЛІТЕРАТУРА

1. Гавриленко Н.Н. Обучение переводу в сфере профессиональной коммуникации. – М.: РУНД, 2008, – 156с.
2. Герасимов А.Е. Маркетинг и перевод. – М.: Айрис-пресс, 2006, – 140с.
3. Гальская Н.Д. Современная методика обучения иностранным языкам. – М.: Аркти, 2003, – 192с.
4. Алимов В.В. Теория перевода; перевод в сфере профессиональной коммуникации / В.В.Алимов; – 3-е изд. М.УРСС, 2005, – 160 с.